

Vezető szerepet játszott rajtuk kívül Körmeny Géza ezredes, a városi és megyei honvédelmi erők vezetője és Kozma István vezérőrnagy, a székelly határvédelmi erők parancsnoka. A honvédtisztek részvétele kivételes jelenség volt, mivel a reguláris katonaság a gettóba tömörítésnél rendszerint nem működött közre. Kozma azt állította, hogy Andre személyes felkérésére vállalta a részvételt. A zsidóellenes akciók során technikai jellegű tanácsokkal állt Schröder őrnagy, a Gestapo helyi képviselője rendelkezésére.¹⁰²

A helyi katonai-államigazgatási hatóságok keménysége ellenére Paksy-Kiss sok kívánnivalót látott ténykedésükben, ezért segítségül egy különleges csendőregységet bocsátott rendelkezésükre.¹⁰³ A zsidók összegyűjtését a leventeszervezet helyi osztagának segítségével végezték. Számos tagját kapták rajta, hogy levelek és üzenetek továbbításáért pénzt vettek át a zsidóktól.¹⁰⁴

A marosvásárhelyi zsidóellenes intézkedések beindításában és irányításában Hannel Ferenc, a polgármesteri hivatal főjegyzője és Jávor Ernő, a főispáni hivatal főjegyzője volt Májay Ferenc polgármester közvetlen munkatársa. Maros-Torda megyében a zsidók összeszedését Joós Andor főispán és Marton Zsigmond alispán irányította.

Udvarhely vármegyében és a megyeszékhelyen, Székelyudvarhelyen a gettóba tömörítést Gálffy Dezső főispán irányította. A műveletek közvetlen parancsnoka ebben a vármegyében Banda István alispán és Kiss László alezredes vármegyei csendőrparancsnok volt. Székelyudvarhelyen a zsidók összegyűjtését Filó Ferenc polgármester és Zsigmond János rendőrkapitány irányította.¹⁰⁵

A legtöbb fontosabb gettóhoz hasonlóan Marosvásárhelyen is „ellenőrző bizottság” működött, amely a zsidóktól származó beadványokat értékelte, köztük azokat, amelyek mentesítést igényeltek. A zsidókkal szemben rendkívül ellenséges bizottság Májayból, Bedőből és Bocskor Lóránt csendőr ezredesből állt. Marosvásárhelyen is volt „pénzverde”, amely egy kis épületet foglalt el a gettón belül. A zsidó értékek utáni hajszában a kínzások terén „kitűnt” Sallós Ferenc, valamint Kónya és Pintér csendőr századosok. A marosvásárhelyi „pénzverde” egy szempontból egyedülálló volt: a tisztviselőkkel együtt egy zsidó informátor is dolgozott itt. Lax József ékszeresről van szó, akit szoros kapcsolatok fűztek a helyi rendőrséghez és a kémelhárításhoz, s akinek állítólag személyes tudomása volt a gazdagabb zsidók birtokában lévő ékszerekről. Néha „közbenjárt” a hatóságoknál egyes zsidók érdekében – ezért nagy pénzüsszegeket vett fel tőlük, amelyet aztán megosztott a tisztviselőkkel.¹⁰⁶ Az első csoportot május 27-én vagonírozták be Auschwitz felé. Június 8-ára, amikor a har-